

การปรับปรุงประสิทธิภาพของพื้นที่จัดเตรียมสินค้าโดยใช้แผนภาพสปาเก็ตตี้

Time Optimization of dispatching area by using Spaghetti diagram

นายนิธิกร หอมจู 61090065 , นายชนพล นวลพริ้ง 61090290

อาจารย์พีรพล สิทธิวิจารณ์

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการทำงานภายในพื้นที่จัดเตรียมสินค้า และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานภายในพื้นที่จัดเตรียมสินค้าของคลังสินค้าสีน้ำและสีน้ำมันของบริษัท โจตันไทย จำกัด การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยนำแผนภาพสปาเก็ตตี้เป็นเครื่องมือในการทดลองเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานภายในพื้นที่จัดเตรียมสินค้า โดยเก็บข้อมูลการดำเนินงานก่อนและหลังการปรับปรุงเพื่อวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานของพื้นที่จัดเตรียมสินค้าหลังการปรับปรุง

จากผลการศึกษาเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพของพื้นที่จัดเตรียมสินค้าโดยใช้แผนภาพสปาเก็ตตี้พบว่า จากการวัดประสิทธิภาพของพื้นที่จัดเตรียมสินค้า โดยเปรียบเทียบรอบเวลาของกระบวนการทำงานปัจจุบันก่อนการปรับปรุง และหลังการปรับปรุง โดยผลที่ได้จากการนำแนวคิดสินค้าประยุกต์ใช้ โดยใช้การกำจัดสิ่งสูญเปล่า 7 ประการมาใช้ สามารถลดขั้นตอนการหาพื้นที่วางสินค้าของพนักงานหยิบสินค้าได้ และเมื่อลดความวุ่นวายของพื้นที่จัดเตรียมสินค้าโดยทำการจัดกลุ่มสินค้าแบ่งตามบริษัทผู้ให้บริการขนส่ง สามารถลดการทำงานของทั้งพนักงานหยิบสินค้าและ ผู้ให้บริการขนส่งได้ โดยพนักงานหยิบสินค้าใช้เวลาลดลงจาก 38 วินาที ลดลงเหลือ 26 วินาที และใช้ระยะทางลดลงจาก 36 เมตร ลดลงเหลือ 27 เมตร ผู้ให้บริการขนส่งใช้เวลาลดลงจาก 184 วินาที ลดลงเหลือ 137 วินาที และใช้ระยะทางลดลงจาก 84 เมตร ลดลงเหลือ 49 เมตร รวมไปถึงยังเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสินค้าเฉลี่ยจากเดิม 105 พาเลท ต่อวัน เป็น 106 พาเลทต่อวัน

1. บทนำ (INTRODUCTION)

พื้นที่จัดเตรียมสินค้าถือเป็นปัญหาคอขวดที่เกิดขึ้นในกระบวนการขนส่ง ซึ่งเกิดจากกระบวนการทำงานภายในพื้นที่จัดเตรียมสินค้าที่ล่าช้า เนื่องจากมีการทำงานจากหลายฝ่าย ทำให้เกิดความแออัดและวุ่นวายภายในพื้นที่สูง โดยในพื้นที่จัดเตรียมสินค้ายังมีการจัดการการทำงานที่ไม่เหมาะสมเนื่องจากมีคนจากหลายบริษัทมาทำงานร่วมกัน จึงจำเป็นต้องมีการเพิ่มการจัดการหรือวิธีแก้ปัญหาขึ้น เพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้นจากความล่าช้า เช่น สินค้าจัดส่งล่าช้า สินค้าถูกเลื่อนการจัดส่ง เป็นต้น

จากที่มาและความสำคัญข้างต้นผู้จัดทำจึงเล็งเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่จัดเตรียมสินค้าว่าควรจะมีการแก้ไขและปรับปรุงกระบวนการทำงานภายในพื้นที่จัดเตรียมสินค้า โดยลดเวลาของขั้นตอนที่ไม่จำเป็นและไม่สร้างมูลค่า รวมไปถึงการจัดกลุ่มพื้นที่การวางสินค้าของ ผู้ให้บริการขนส่งในรูปแบบใหม่ โดยการแบ่งแยกพื้นที่ให้ชัดเจน ซึ่งในอดีตไม่มีการแบ่งแยกพื้นที่การวางสินค้า ปัญหาต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องของการใช้เวลานานในการวางสินค้าของพนักงานหยิบสินค้า ปัญหาการหาสินค้าไม่เจอ และปัญหาสินค้าอยู่คนละพื้นที่ ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมดนี้เป็นปัญหาคอขวดที่ทำให้การขนส่งเกิดความล่าช้า

ผู้จัดทำจึงได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับวิธีแก้ปัญหาข้างต้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้าให้ได้มากที่สุด

2. ทบทวนวรรณกรรม (LITERATURE REVIEW)

2.1 ทฤษฎีการวางแผนจัดผังพื้นที่ในคลังสินค้า (Inventory Plan)

การวางแผนจัดผังพื้นที่ในคลังสินค้าสามารถดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดผังพื้นที่คลังสินค้า การกำหนดสัดส่วนการใช้พื้นที่ที่เป็นส่วนประกอบภายในคลังสินค้า การกำหนดทิศทางการเก็บรักษาสินค้า การกำหนดตำแหน่งของสินค้า และการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการทำงานในคลังสินค้า เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุดในการดำเนินงาน

2.2 ระบบลีน (7 waste of lean)

ระบบลีน (LEAN) เป็นระบบที่เหมาะสมสำหรับการประกอบการโรงงาน ช่วยลดความสูญเสียเปลี่ยนความสูญเสียเปล่าให้มีเกิดคุณค่า นำมาซึ่งการบริหารจัดการที่ประสบความสำเร็จ เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรง ทำให้กระบวนการผลิตมีประสิทธิภาพมากขึ้นและสามารถบริหารต้นทุนได้ดีขึ้น

2.3 แผนภาพสปาเก็ตตี้ (Spaghetti Diagram)

แผนภาพสปาเก็ตตี้เป็นเครื่องมือที่จะช่วยในการวิเคราะห์ให้เห็นถึงความสูญเสีย 7 ประการ (7 Waste) ในการขนส่ง และเวลารอ และยังแสดงให้เห็นถึงรายละเอียดของกระบวนการทำงาน เวลารอคอย และระยะทาง

2.4 แผนผังก้างปลา (Fishbone Diagram)

แผนผังก้างปลา คือ แผนผังสาเหตุและผลเป็นแผนผังที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัญหา (Problem) กับสาเหตุทั้งหมดที่เป็นไปได้ที่อาจก่อให้เกิดปัญหานั้น (Possible Cause)

2.5 การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาด้วยการถามซ้ำ (Why-Why analysis)

Why-Why analysis หรือที่เรียกกันอีกชื่อ Five why analysis เป็นเทคนิคที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน สามารถนำไปใช้ในการหารากเหง้าของปัญหาได้อย่างรวดเร็วด้วยการสาวลึกลงไปหาสาเหตุของสาเหตุ เป้าหมายหลักของ Why-Why analysis คือ การถามเพื่อหาปัญหาไปเรื่อย ๆ เพื่อหาต้นเหตุของปัญหาไปจนกว่าจะถึงรากของปัญหา ซึ่งคำถามที่เกิดขึ้นอาจจะน้อยกว่าหรือมากกว่า 5 คำถามก็ได้ และในแต่ละคำถามอาจจะมีย่อยกว่า 1 คำตอบก็ได้

2.6 แผนผังต้นไม้ (Tree Diagram)

แผนผังต้นไม้ซึ่งเป็นที่รู้จักในชื่อแผนผังระบบ (Systematic Diagrams) หรือ Dendrograms เป็นเครื่องมือสำหรับเรียบเรียงความคิด (ที่อยู่ในรูปของบัตรความคิด) วิธีนี้เริ่มจากการตั้งวัตถุประสงค์ และดำเนินการพัฒนากลยุทธ์สืบต่อมาเรื่อย ๆ เพื่อการบรรลุผลสำเร็จ โดยนำมาจัดเรียงให้มีรูปร่างลักษณะคล้ายต้นไม้

2.7 แผนผังแสดงขั้นตอนการทำงาน (Process Mapping)

Process Mapping หรือการเขียนผังแสดงขั้นตอนการทำงาน ซึ่งจะทำให้เราทราบถึงปัจจัยเข้า (Input) และกระบวนการก่อนหน้าที่เกี่ยวข้อง และผลลัพธ์ (Output) รวมถึงผู้รับผิดชอบกระบวนการ

2.8 กลยุทธ์การจัดเก็บสินค้า (Storage Strategy)

การจัดแบ่งรูปแบบในการจัดเก็บสินค้านั้นออกเป็น 6 แนวคิด คือ

2.8.2. ระบบการจัดเก็บโดยไร้รูปแบบ (Informal System) เป็นรูปแบบการจัดเก็บสินค้าที่ไม่มี การบันทึกตำแหน่งการจัดเก็บเข้าไปในระบบ และสินค้าทุกชนิดสามารถจัดเก็บไว้ตำแหน่งใดก็ได้ในคลังสินค้า

2.8.3 ระบบจัดเก็บโดยกำหนดตำแหน่งตายตัว (Fixed Location System) เป็นแนวความคิดใน การจัดเก็บสินค้านี้เป็นแนวคิดที่มาจากทฤษฎีกล่าวคือ สินค้าทุกชนิดหรือทุก SKU นั้นจะมีตำแหน่ง จัดเก็บที่กำหนดไว้ตายตัวอยู่แล้ว

2.8.3 ระบบการจัดเก็บโดยจัดเรียงตามรหัสสินค้า (Part Number System) เป็นรูปแบบการ จัดเก็บโดยใช้รหัสสินค้า (Part Number) มีแนวคิดใกล้เคียงกับการจัดเก็บแบบกำหนดตำแหน่งตายตัว (Fixed Location) โดยข้อแตกต่างนั้นจะอยู่ที่การเก็บแบบใช้รหัสสินค้า นั้นจะมีลำดับการจัดเก็บเรียงกัน

2.8.4 ระบบการจัดเก็บสินค้าตามประเภทของสินค้า (Commodity System) เป็นรูปแบบการ จัดเก็บสินค้าตามประเภทของสินค้าหรือประเภทสินค้า (Product type)

2.8.5 ระบบการจัดเก็บที่ไม่ได้กำหนดตำแหน่งตายตัว (Random Location System) เป็นการ จัดเก็บที่ไม่ได้กำหนดตำแหน่งตายตัว ทำให้สินค้าแต่ละชนิดสามารถถูกจัดเก็บไว้ในตำแหน่งใดก็ได้ในคลังสินค้า

2.8.6 ระบบการจัดเก็บแบบผสม (Combination System) เป็นรูปแบบการจัดเก็บที่ผสมผสาน หลักการของรูปแบบการจัดเก็บในข้างต้น โดยตำแหน่งในการจัดเก็บนั้นจะมีการพิจารณาจากเงื่อนไขหรือ ข้อจำกัดของสินค้านั้นๆ

3. วิธีการวิจัย (RESEARCH METHODOLOGY)

ทำการศึกษากระบวนการทำงานและพบปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้ทำการวิเคราะห์แผนผังก้างปลา Why-why analysis รวมไปถึงแผนผังต้นไม้ และผู้จัดทำได้เลือกวิธีการปรับปรุงพื้นที่จัดเตรียมสินค้า คือ เปลี่ยนวิธีการจัดวาง สินค้าจากเดิมคือระบบ Informal System มาเป็นระบบ Fixed location system และจัดกลุ่มการวางสินค้า โดยจำแนกตามบริษัทผู้ให้บริการขนส่ง แล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการปรับปรุงและหลังการปรับปรุง เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพการทำงานภายในพื้นที่จัดเตรียมสินค้า

4. ผลการศึกษา (RESEARCH FINDING)

พื้นที่จัดเตรียมสินค้าก่อนการปรับปรุง มีการจัดวางสินค้าโดยใช้ระบบ Informal System ดังรูปที่ 1 แต่เมื่อเปลี่ยนการจัดวางสินค้าเป็นระบบ Fixed location system ดังรูปที่ 2 ได้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงดังนี้

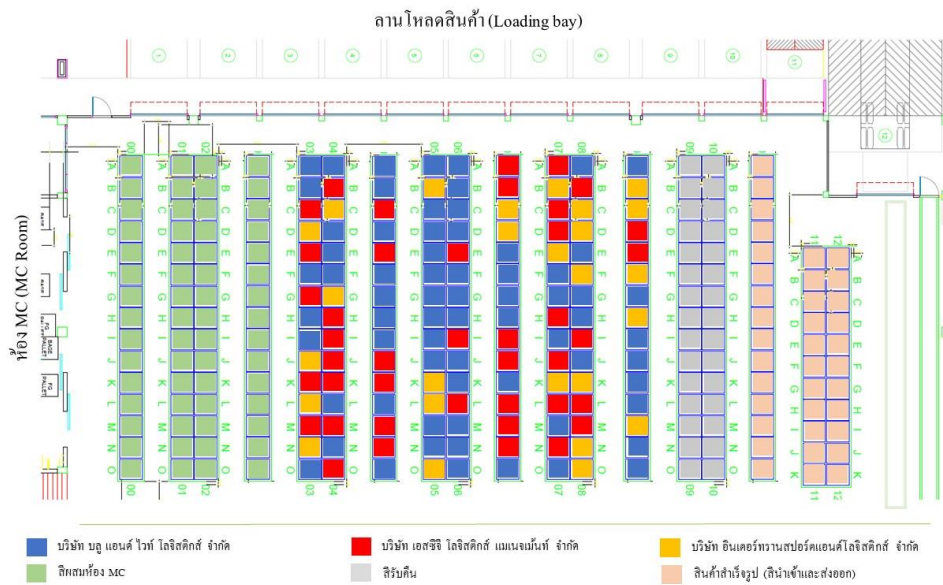
4.1 รอบระยะเวลาการทำงานของพนักงานหยิบสินค้า (Cycle time) ก่อนและหลังการปรับปรุง มี ค่าเฉลี่ยของรอบระยะเวลาการทำงานของพนักงานหยิบสินค้าลดลงถึงร้อยละ 31 หรือประมาณ 12 วินาทีต่อรอบ ระยะเวลาการทำงาน

4.2 รอบระยะทางการทำงานของพนักงานหยิบสินค้าก่อนและหลังการปรับปรุง มีค่าเฉลี่ยของรอบระยะ ทางการทำงานของพนักงานหยิบสินค้าลดลงถึงร้อยละ 25 หรือประมาณ 9 เมตรต่อรอบระยะทางการทำงาน

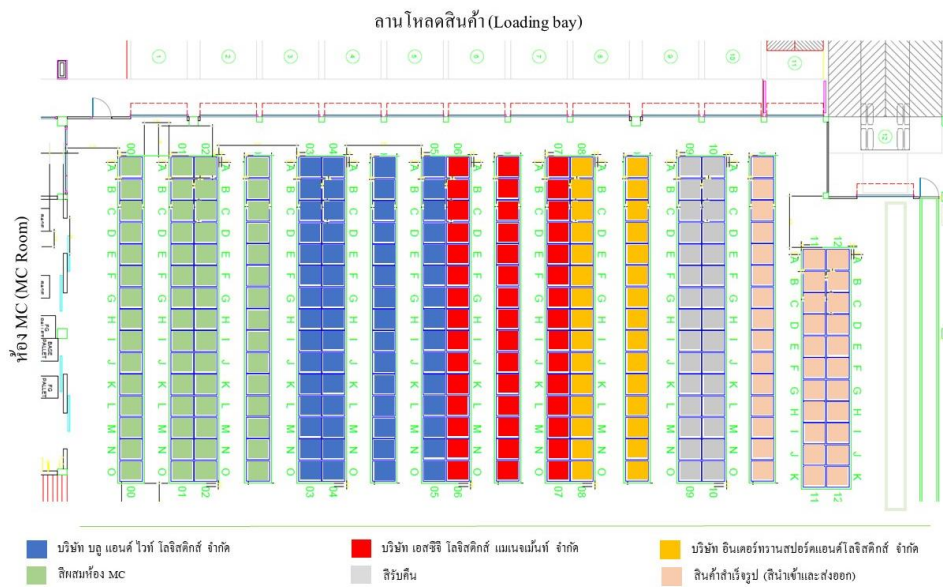
4.3 รอบระยะเวลาการทำงานของพนักงานขับรถและผู้ช่วยพนักงานขับรถ (Cycle time) ก่อนและหลังการปรับปรุง มีค่าเฉลี่ยของรอบระยะเวลาการทำงานของพนักงานขับรถและผู้ช่วยพนักงานขับรถลดลงถึงร้อยละ 25 หรือประมาณ 47 วินาทีต่อรอบระยะเวลาการทำงาน

4.4 รอบระยะทางการทำงานของพนักงานขับรถและผู้ช่วยพนักงานขับรถ (Cycle time) ก่อนและหลังการปรับปรุง มีค่าเฉลี่ยของรอบระยะทางการทำงานของพนักงานขับรถและผู้ช่วยพนักงานขับรถลดลงถึงร้อยละ 41 หรือประมาณ 35 เมตรต่อรอบระยะทางการทำงาน

4.5 จำนวนสินค้าที่พนักงานหยิบสินค้าจัดได้ มีค่าเฉลี่ยของจำนวนพาเลทที่พนักงานหยิบสินค้าจัดได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.9 หรือ 1 พาเลทต่อวัน

รูปที่ 1 แผนผังพื้นที่จัดเตรียมสินค้าก่อนการปรับปรุง

รูปที่ 2 แผนผังพื้นที่จัดเตรียมสินค้าหลังการปรับปรุง

5. อภิปรายและสรุปผลการวิจัย (DISCUSSION/CONCLUSION)

รายการ	หน่วย	ก่อน	หลัง	การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น
1. รอบระยะเวลาการทำงานของพนักงาน หยิบสินค้า (Cycle time)	วินาที	38	26	ร้อยละ 31
2. รอบระยะทางการทำงานของพนักงาน หยิบสินค้า	เมตร	36	27	ร้อยละ 25
3. รอบระยะเวลาการทำงานของพนักงาน ขับรถและผู้ช่วยพนักงานขับรถ (Cycle time)	วินาที	184	137	ร้อยละ 25
4. รอบระยะทางการทำงานของพนักงาน ขับรถและผู้ช่วยพนักงานขับรถ	เมตร	84	49	ร้อยละ 41
5. จำนวนสินค้าที่พนักงานหยิบสินค้าจัดได้	พาเลท	105	106	ร้อยละ 0.9

ตารางที่ 1 สรุปการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของพื้นที่จัดเตรียมสินค้าก่อนการปรับปรุงและหลังการปรับปรุง

จากการวัดประสิทธิภาพของพื้นที่จัดเตรียมสินค้า โดยเปรียบเทียบรอบเวลาของกระบวนการทำงาน ปัจจุบันก่อนการปรับปรุงและหลังการปรับปรุง โดยผลที่ได้จากการนำแนวคิดสินค้าประยุกต์ใช้ โดยใช้การกำจัด สิ่งสูญเปล่า 7 ประการมาใช้ สามารถลดขั้นตอนการหาพื้นที่วางสินค้าของพนักงานหยิบสินค้าได้ และเมื่อลด ความวุ่นวายของพื้นที่จัดเตรียมสินค้าโดยทำการจัดกลุ่มสินค้าแบ่งตามบริษัทผู้ให้บริการขนส่ง สามารถลดการ ทำงานของทั้งพนักงานหยิบสินค้าพนักงานขับรถและผู้ช่วยพนักงานขับรถได้ โดยพนักงานหยิบสินค้าใช้เวลา ลดลงจาก 38 วินาที เหลือ 26 วินาที และใช้ระยะทางลดลงจาก 36 เมตร เหลือ 27 เมตร พนักงานขับรถและผู้ช่วย พนักงานขับรถใช้เวลาลดลงจาก 184 วินาที เหลือ 137 วินาที และใช้ระยะทางลดลงจาก 84 เมตร เหลือ 49 เมตร รวมไปถึงยังเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสินค้าเฉลี่ยจากเดิม 105 พาเลท ต่อวัน เป็น 106 พาเลทต่อวัน ซึ่งสอดคล้อง ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ คือสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานภายในพื้นที่จัดเตรียมสินค้าได้

6. กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์พิรพล สิทธิ วิจารณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ต่องานวิจัย ส่งผลให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยบูรพาทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัย ได้นำมาใช้ในงานวิจัยฉบับนี้ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จากบริษัท โจตันไทย จำกัด ที่ให้ความร่วมมือ รวมถึงคอยแนะนำเป็นอย่างดี ทำให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปด้วยดี

ขอกราบขอบคุณพระบิดามารดา รวมถึงบุคคลอันเป็นที่รัก ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการศึกษา มาโดยตลอด หากคุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากการศึกษางานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบความดีให้แก่ผู้ที่มีอุปการคุณทุกท่านที่กล่าวมานี้

สุดท้ายนี้หวังว่ารายงานฝึกสหกิจศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจไม่มากนักน้อย หากรายงานนี้ผิดพลาดประการใด ทางผู้จัดทำต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

7. เอกสารอ้างอิง

กมลกลมลพรรณ พยับ (2557). การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัด Layout กรณีศึกษา บริษัท พลาสติก AAA

อเนกสตรี จำกัด. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาโลจิสติกส์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

ปวีรัตน์ เพียรไชยสง. (2553). การศึกษาการบริหารคลังสินค้าและการตรวจนับสินค้าคงคลัง

กรณีศึกษา : บริษัท ไฮย์ ควอลิตี้ การ์เมนท์ จำกัด. วิทยานิพนธ์อุตสาหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

พิทยา ห่องใส และ ประเสริฐ อัครประดมพงศ์ (2553). การลดความสูญเปล่าในโรงงานผลิตเฟอร์นิเจอร์นอร์ดิก. วิศวกรรมสารฉบับวิจัยและพัฒนา, 21(3), 1-8.

วรดา พรหมหน. (2559). การจัดการสายธารแห่งคุณค่า และการจัดสมดุลสายการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทาง

การผลิต : กรณีศึกษากระบวนการผลิต 4Q00 บริษัท AUTOMOTIVE จำกัด. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ศฤษดี โตโพธิ์กลาง (2559). การศึกษาการลดเวลาในกระบวนการผลิต เพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตเครื่องปรับอากาศ

ที่สูงขึ้นของบริษัทชิ้นส่วนยานยนต์แห่งหนึ่งในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

อมรรัตน์ ปาละกะวงษ์ ณ อรุณยา. (2551). การเพิ่มประสิทธิภาพคลังสินค้าด้วยการจัดแผนผังคลังสินค้าใหม่

บริษัท ABC. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีโลจิสติกส์, คณะวิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร.